

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Акушерлік және гинекология кафедрасы	044-34/16
Тәжірибелік дағдылар орталығында клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік нұсқау (орындау алгоритмі қолдануымен)	14 беттің 1беті

Тәжірибелік дағдылар орталығында клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік нұсқау (орындау алгоритмі қолдануымен)

Мамандық: 5В130100 «Жалпы медицина»

Пән: Акушерия

Курс: 4

Кафедра: Акушерлік және гинекология

Құрастырушылар: Кулбаева С.Н., Джунусова Р.К.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Акушерлік және гинекология кафедрасы Тәжірибелік дағдылар орталығында клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік нұсқау (орындау алгоритмі қолдануымен)	044-34/16 14 беттің 2беті

Акушерлік және гинекология кафедрасының мәжілісінде қарастырылған

Хаттама № 01 « 28 » 08 2022ж.

Кафедра меңгерушісі, PhD, қауымдаст. профессор

С.Н. Кулбаева

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Акушерлік және гинекология кафедрасы		044-34/16
Тәжірибелік дағдылар орталығында клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік нұсқау (орындау алгоритмі қолдануымен)		14 беттің 3беті

1. Клиникалық дағды аталуы: Шүйдемен келудің алдыңғы түріндегі босану алгоритмі.

2. Оқыту мақсаты: шүйдемен келудің алдыңғы түріндегі босануды қабылдауды үйрету.

3. Алдын-ала инструктаж бен манекенде дағдыны көрсетуге арналған уақыт – 5 минут.

4. Дағдыны өз бетінше игеру үшін қажетті уақыт (минутпен, бір студентке есептегенде) – 10 минут.

5. Дағдыны игеруге арналған қажетті теориялық білімдер: әйел жамбас сүйектерінің анатомиясы, ұрықтың бас сүйегінің сүйектерінің мөлшері, босану жолдарының анатомиясы, қуыс механизмі мен күшеюінің пайда болуы, жаңа туған нәрестені алғашқы емдеу.

6. Тренажерлердің, манекендердің, модельдердің, көрнекі құралдардың тізбесі: физиологиялық босануды жүргізу үшін Надежда тренажері, босанғанға дейін, босану кезінде, босанғаннан кейінгі кезеңде жатыр мойнының жағдайын анықтауға арналған модельдеу моделі; қозғалмалы буындары бар баланың моделі.

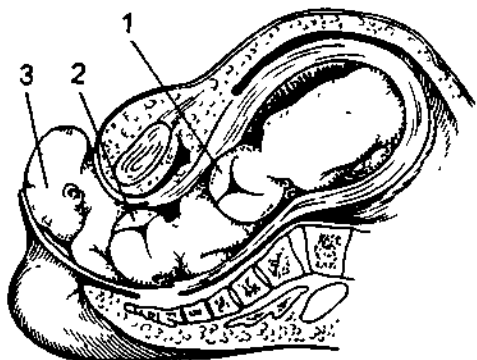
7. Тренажер, симулятор, манекен, моделдер тізімі: босануға арналған жиынтық, жаңа туған нәрестелерге арналған жиынтық, партограмма схемасы, стетоскоп, сантиметрлік таспа.

8. Дағдыны орындау алгоритмі:

№	Қадамдық әрекеттер	Орындалды	Орындалмады	Ескерту
1	Бірінші момент – нәресте басының бүгілуі (flexio capitis).			
2	Жатыр ішілік және құрсақ ішілік қысымның әсерінен омыртқаның мойын бөлігі бүгіліп, иек кеудеге жақындайды, желке төмен түседі. Төмен түскен кезде кіші фонтанель үлкен фонтанельден төмен орнатылады, біртіндеп жамбастың ортаңғы сызығына жақындайды және соңында бастың ең төменгі бөлігі - сымды нүктеге айналады. Бастың бүгілуі оған жамбас қуысы арқылы ең кіші немесе оған жақын көлбеу өтуге мүмкіндік береді: (9,5 см) алайда, жамбас пен бастың қалыпты арақатынасында бастың максималды бүгілуі қажет емес. бас жамбас қуысының кең бөлігінен тар бөлігіне өту үшін қажет болғанша бүгіледі.			
3	Екінші момент – бастың ішкі айналуы (rotatio capitis interna). Ұрықтың басы жамбас қуысында трансляциялық қозғалыста, оны кең бөліктен тар бөлікке ауыстырған кезде, одан әрі алға жылжуға кедергі келтіреді, сонымен бірге иілумен бірге бойлық осьтің айналасында			

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Акушерлік және гинекология кафедрасы		044-34/16
Тәжірибелік дағдылар орталығында клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік нұсқау (орындау алгоритмі қолдануымен)		14 беттің 4беті

	<p>айнала бастайды. Бұл жағдайда бастың артқы жағы жамбастың бүйір қабырғасында сырғып, жамбас буынына жақындайды, ал бастың алдыңғы бөлігі сакрумға өтеді. Бұл қозғалысты жебе тігісінің орналасуының өзгеруін бақылау арқылы оңай анықтауға болады. Жебе тәрізді тігіс көлденең немесе көлбеу өлшемдердің бірінде жамбас қуысында сипатталған бұрылысқа дейін орналасады, әрі қарай түзу өлшемге ауысады. Бастың бұралуы жебе тәрізді тігіс шығудың тікелей өлшеміне орнатылғанда аяқталады, ал гипохондриалық Фосса жамбас буынының астына орнатылады.</p> <p>Бұл бастың айналуы босану механизмінің үшінші сәтіне дайындық болып табылады, ол онсыз үлкен қиындықпен немесе мүлдем болмас еді.</p>			
4	<p>Үшінші момент – бастың шалқаюы (deflexio capitis). Ұрықтың басы туу жолы арқылы қозғалуды жалғастырады және сонымен бірге шалқая бастайды. Босанудың физиологиялық ағымындағы нәресте басының шалқаюы жамбас шығаберіс жазықтығында жүреді.</p> <p>Шүйдеартқы ойығы қасаға буынының төменгі жиегіне тіреліп бекіту нүктесін (гипомохион) құрағаннан кейін нәресте басының шалқаюы басталады.</p> <p>Бас өзінің көлденең осімен бекіту нүктесінің айналасында айналады (қасаға буынының төменгі жиегімен) және бірнеше күшеншектен кейін ол толығымен шалқайып, туылып шығады. Осы кезде жыныс саңылауынан париетальды аймақ, маңдай, бет және иек көріне бастайды. Нәресте басының вульварлы сақинадан туылуы оның кіші қиғаш өлшемімен жүреді.</p>			
5	<p>Төртінші момент – дененің ішкі және бастың сыртқы бұрылысы (rotatio trunci mterra sea rotatio capitis externa). Нәресте басының шалқаюы кезінде нәресте иықтары кіреберістің көлденең өлшеміне немесе басы алға жылжыған кезде оның қиғаш өлшемдерінің біріне орнығады.</p> <p>Жамбастың шығаберіс жазықтығында баспен бірге нәресте иықтары винттәрізді жамбас каналымен жылжиды.</p> <p>Олар көлденең өлшемімен көлденеңінен</p>			

	<p>қиғашқа, ал шыққан кезде жамбастың түзу мөлшеріне өтеді. Бұл бұрылыс туылған басына беріледі, ұрықтың шүйдесі ананың сол жағына (бірінші позицияда) немесе оң жағына (екінші позицияда) бұрылады.</p> <p>Алдыңғы иық қасаға буынына, артқы иық сегізкөзге қарай бұрылады. Содан кейін иық белдеуі келесі ретпен туылады, алдымен иықтың жоғарғы үштен бір бөлігі алдыңғы жағына қарайды, содан кейін омыртқаның бүйір бүгілуіне байланысты иық артқы жағына қарайды. Содан кейін ұрықтың бүкіл денесі туылады.</p>			
6	<p>Босану механизмінің барлық аталған сәттері ұрық басының алға жылжуымен жүзеге асырылады және олардың арасында қатаң айырмашылық жоқ.</p>			
10	<p>Босану механизмінің бірінші сәті тек бастың бүгілуімен ғана шектелмейді, сонымен қатар ол трансляциялық қозғалыспен, оны туу каналы арқылы жылжытумен, ал кейінірек иілу аяқталған кезде-және бастың ішкі айналуынан басталады, демек, босану механизмінің бірінші сәті қозғалыстардың тіркесімінен тұрады: трансляциялық, иілу және айналу, бірақ қозғалыстың негізгі сипатын анықтайтын ең айқын бастар, оның бүгілуі, сондықтан босану механизмінің бірінші сәті "бастың бүгілуі" деп аталады.</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p>Шүйдемен келу кезінде босану механизмі (бірінші позиция) 1-жамбасқа кіру, 2-жамбас қуысында айналуының басталуы, 3-айналу аяқталды</p>			

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Акушерлік және гинекология кафедрасы	044-34/16	
Тәжірибелік дағдылар орталығында клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік нұсқау (орындау алгоритмі қолдануымен)	14 беттің 6беті	

<p>Босану механизмінің екінші сәті-трансляциялық және айналмалы қозғалыстардың жиынтығы. Сонымен қатар, ішкі бұрылыстың басында бас иілуді аяқтайды, ал бұрылыстың соңында ол созыла бастайды. Осы қозғалыстардың ішіндегі ең айқыны-бастың айналуы, сондықтан босану механизмінің екінші сәті "бастың ішкі айналуы" деп аталады.</p> <p>Босану механизмінің үшінші сәті трансляциялық қозғалыс пен бастың кеңеюінен тұрады. Сонымен қатар, бас туылғанға дейін дерлік ішкі бұрылысты жалғастырады. Босану механизмінің осы сәтінде бастың кеңеюі айқын көрінеді, нәтижесінде ол "бастың кеңеюі" деп аталады.</p> <p>Босану механизмінің төртінші сәті бастың трансляциялық қозғалысынан және иықтардың ішкі айналуынан, сондай-ақ бастың сыртқы айналуынан тұрады. Осы сәтті анықтайтын қозғалыс-бастың жоғарыда аталған ұрық басының қозғалыстарымен бір мезгілде оңай анықталатын сыртқы айналуы, ал кейде одан бұрын оның бүкіл денесінің қозғалысы жасалады.</p>		
---	--	--

9. Тапсырмалар: диагноз қою, қалыпты босану дағдыларын көрсету, партограмманы толтыру.

10. Сабақ тақырыбы бойынша бағалауға арналған материалдар

Клиникалық оқиға: Қайта босанушы А., 26 жаста, мерзіміне жеткен жүктілікпен, қалыпты жамбас өлшемдерімен, 01.02.2017 ж., сағ. 13-00 ретті толғақ басталғаннан 3-4 сағаттан кейін, қағанақ қуығының бүтіндігімен Облыстық перинаталдық орталыққа келіп түсті.

Анамнезінде: жыныстық қатынаста 21 жастан. Гинекологиялық аурулары жоқ. Дәрі-дәрмектерге аллергиясы жоқ. Екі босану, қалыпты.

Объективті: жағдайы қанағаттанарлық, $t-36,6^{\circ}C$, пульс 86 рет мин. АҚ 120/80 120/70 мм.сын.бағ. Өкпесінде везикулярлы тыныс. Жүрек қағысы ырғақты. Жатыр өлшемі мерзіміне жеткен жүктілікке сай. Ұрық орналасуы тігінен, екінші позиция, алдыңғы түрі, басы кіші жамбас кіреберісіне қондырылған. Ұрықтың жүрек қағысы 140 рет/мин., кіндіктің сол жағында. Толғақ әр 40-45 секундта, 3-4 минут сайын, күші жақсы. Бөлінділер шырышты, қан аралас.

Айнамен тексергенде қынап патологиясыз.

PV: жатыр мойны тегістелген, ашылуы 6-7 см., қағанақ қуығы бүтін. Ұрық басы кіші жамбас кіреберісіне қондырылған. Кіші еңбек оң жақта алдынан. Оқша жік кіші жамбастың сол қиғаш өлшемінде. Бөлінділер шырышты, қан аралас.

11. Дағдылардың орындалуын бағалау критерийлері

1. Тапсырма толығымен орындалды.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Акушерлік және гинекология кафедрасы	044-34/16	
Тәжірибелік дағдылар орталығында клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік нұсқау (орындау алгоритмі қолдануымен)	14 беттің 7беті	

2. Тапсырма толық немесе ішінара орындалмайды.
3. Тапсырма толығымен орындалмады.

12. Әдебиет: негізгі және қосымша

1. Клиникалық хаттама Қалыпты босану (Шүйдемен келудегі қалыпты босану) ҚР ДСМ 03.05.2022ж.
2. Bodyazhina, V. I. Cyesiology. Part 1: book /. - Almaty : "Evero" , 2017. - 244 p.
3. Bodyazhina, V. I. Cyesiology. Part 2: book /. - Almaty : "Evero" , 2017. - 244 p.
4. Bodyazhina, V. I. Cyesiology. Part 3 : book /. - Almaty : "Evero" , 2017. - 244 p.
5. Жүктілік кезіндегі преэклампсия ағымының ерекшеліктері: оқу құралы / А. Б. Түсіпқалиев [т/б.]. - Алматы : Эверо, 2016. - 220 бет.
6. Акушерия. Тәжірибелік сабақтарға арналған нұсқаулық: оқу құралы / қазақ тіліне ауд. А. Б. Түсіпқалиев ; ред. В. Е. Радзинский. - М.: ГЭОТАР - Медиа, 2016. - 776 бет.
7. Еспаев, Р. Н. Акушерия және гинекологиядағы қауырт жағдайлар: оқу құралы / Р. Н. Еспаев ; ҚР денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министірлігі. С. Ж. Асфендияров атындағы ҚҰМУ. - Алматы : ЖК "Ақнұр", 2015. - 180 бет.
8. Бодяжина И.И. Акушерство : Оқулық 1том.- Эверо,2015.
9. Бодяжина И.И. Акушерство : Оқулық 2том.- Эверо,2015.
10. Бодяжина И.И. Акушерство : Оқулық 3том.- Эверо,2015.
11. Бодяжина И.И. Акушерство : Оқулық 1том.- Эверо,2014.
12. Бодяжина И.И. Акушерство : Оқулық 2том.- Эверо,2014.
13. Бодяжина И.И. Акушерство : Оқулық 3том.- Эверо,2014.
14. Акушерия: оқулық / Г. М. Савельева - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 576 бет.
15. Дзигуа, М. В. Акушерия: практикалық сабақтарға басшылық: мед. училищелер мен колледждерге арналған оқу құралы - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 312 бет.
16. Доцанова, А. М. Акушериядағы шұғыл жағдайлар оқу құралы - Алматы : Эверо, 2014. - 72 бет.
17. Доцанова, А. М. Акушерия: оқулық . - Алматы : Эверо, 2014. - 640 бет.

13. Материалды бағалауға арналған дұрыс жауаптар стандарттары Диагноз: III жүктілік, III босану, 39 апта, босану.

<p>ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ</p>		<p>SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»</p>
<p>Акушерлік және гинекология кафедрасы</p>		<p>044-34/16</p>
<p>Тәжірибелік дағдылар орталығында клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік нұсқау (орындау алгоритмі қолдануымен)</p>		<p>14 беттің 8беті</p>